

بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی و نظریه بازی ها بر کنش حسابگرانه

کارکنان

زهرا محمدپور^۱، فاطمه موحدنیا^۲، حسن مشجر^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۲۱

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۱۲

چکیده

افراد در سازمانها تمایل شدیدی دارند که دوست داشته شده و مثبت دیده شوند. بیش از هر زمان دیگری جهان در حال تغییرات پی در پی است. بنابراین، سازمانها به منظور مواجهه با چنین چالشی باید به نقش حیاتی یادگیری و توسعه در بقا و رشد خود واقف باشند. سازمان باید به توسعه دانش و مهارت ها و توانایی های کارکنان خود بیش از پیش توجه کند. این پژوهش با هدف بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی و نظریه بازیها بر کنش حسابگرانه کارکنان صورت گرفته است. بر همین اساس ابتدا به بررسی و شناسایی عوامل و معیارهای انتخاب عمومی و نظریه بازی ها بر کنش حسابگرانه کارکنان از طریق تحلیل محتوای اسناد و مدارک پرداختیم که به روش گلوله برفی انتخاب شدند که بعد از اشباع نظری خروجی کار توسط نرم افزار مکس کیو دی آ نشان داده شد. سپس داده های حاصله توسط پرسشنامه (کمی و کیفی) در اختیار ۱۴ خبره قرار گرفت و بعد از سه دور دلفی کیفی، زیر معیارها شناسایی شد و الگوی حاصله بدست آمد. بر اساس نتایج بدست آمده ۸ زیر معیار بر کنش حسابگرانه کارکنان تاثیر دارد. کلمات کلیدی: نظریه بازی ها، کنش حسابگرانه، انتخاب عمومی، سازمان

^۱ دکترای تخصصی مدیریت دولتی، گرایش رفتار سازمانی Dr.zmohammadpour@gmail.com

^۲ کارشناس ارشد مدیریت بازرگانی، فارغ التحصیل از موسسه غیرانتفاعی سارویه Fatima.movahednia.1994@gmail.com

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد، مدیریت دولتی، دانشگاه غیر انتفاعی علامه حلی (ره)، چالوس، ایران.

۱- مقدمه

بهره مندی از شغل مناسب موجب تامین نیازهای اقتصادی، کسب درآمد و احساس رضایت فرد می شود که این خود تبعات تربیتی، روانشناختی، اجتماعی و معنوی فراوانی را شامل می شود. در دهه های اخیر کارکنان تمایل زیادی به استفاده از استراتژی های مدیریت مسیر شغلی برای پیشرفت و موفقیت حرفه ای خود نشان میدهند (عبدالهی و همکاران، ۱۳۹۹). سازمانها برای دست یابی و موفقیت و رضایت نیازمند استفاده از روش ها و تکنیک هایی است تا منافع شخصی و حرفه ای را بر مبنای منافع سازمان تامین کند (اسپورتی، ۲۰۲۰).

باید در نظر داشت که برخی از محققان در تحقیقات خود نشان داده اند که در سازمان های دولتی اثربخشی منابع انسانی به چشم نمی خورد. آنها بیان می کنند که در سازمان های دولتی، عدم یکپارچگی عملیات مدیریت منابع انسانی، برنامه ریزی نیروی انسانی کوتاه مدت، نارسایی و عدم شفافیت شرح های وظیفه و شروط احراز، گزینش های بی ارتباط و یا کم ارتباط با وظایف شغلی، هدر رفتن منابع و کم انگیزگی کارکنان را به دنبال دارد که این خود منجر به کاهش اثربخشی منابع انسانی در سازمان های دولتی است (بابایی راینی و همکاران، ۱۴۰۰).

افراد در سازمانها تمایل شدیدی دارند که دوست داشته شده و مثبت دیده شوند (سزر و همکاران، ۲۰۱۸). مفهوم نظریه بازی با تعاملات بشر و تقابلات افراد با یکدیگر در ارتباط است. افراد در تصمیم گیری های خود با حالت های تعاملی با دیگران (فعل و انفعال با دیگران) مواجه هستند و پیامدهای هر فرد یا گروهی از افراد نه تنها به تصمیم گیری ها و رفتار خود فرد یا گروه بستگی دارد بلکه به رفتارها و تصمیم های افراد دیگر هم وابسته است (محمودی نیا و همکاران، ۱۳۹۵).

کنش حسابگرانه رفتاری است که هر فرد به نسبت شرایط و موقعیتی که در آن قرار دارد، با استفاده و با در نظر گرفتن نظریه بازی ها، انتخاب عمومی، اصالت فایده / هزینه فایده، منفعت گرایی / سود گرایی، رفتار سازمانی، حسابگرانه / حسابگری، رفتار سیاسی، رفتار فرصت طلبانه، رفتار تعاملی، رفتار اجتماعی، رفتار برنامه ریزی شده، فردگرایی خودخواهانه، ماکیاولیسم، قدرت، نفوذ، خودشیروینی، تملق، چاپلوسی، اخلاق حرفه ای، نظام ارزشی / انتظار ارزشی، انگیزش شغلی، پاداش، پیشرفت، ارتقاء شغلی، وظایف شغلی،

امنیت شغلی، مزیت رقابتی، عدالت سازمانی و کنش واکنش نشان می دهد (محمدپور و همکاران، ۲۰۲۱).

انتخاب عمومی همان اصولی را که اقتصاددانان برای تحلیل رفتار افراد در بازار به کار میگیرند در تحلیل تصمیم گیری های جمعی به کار می بر. اقتصاددانانی که رفتار افراد را در بازار خصوصی مطالعه میکنند، این فرض را به کار می گیرند که انسانها اغلب بر مبنای نفع شخصی رفتار می کنند. اگرچه بیشتر افراد برخی رفتارهای خود را با توجه به ملاحظه دیگران تنظیم میکنند، انگیزه غالب در رفتارهای افراد-چه وقتی کارگرند و چه وقتی کارفرما یا مصرف کننده نفع شخصی است. انتخاب عمومی نیز همین فرض را به کار میگیرد، یعنی اگرچه افراد در تصمیم گیری های خود در بازار سیاست ملاحظه دیگران را هم میکنند، انگیزه غالب آنها چه وقتی که رای دهنده هستند، چه وقتی که لابی کننده هستند و چه وقتی که بورکرات اند نفع شخصی است. به تعبیر خودبوکانان، تئوری انتخاب عمومی تصورات آرمانی و خیال پردازانه از عملکرد دولت را با تصورات بدبینانه تر جایگزین نمود (رحیمی مقدم و همکاران، ۱۴۰۱).

از دیر باز تا کنون توجه انسان در دنیای سازمان و مدیریت همواره مورد توجه صاحب نظران مدیریت بوده است. کنش هرفردی با توجه به تصوراتشان از بستر ساختارمند، با هدف پیشینه سازی منافع به صورت آگاهانه در چارچوب امکانات و محدودیتهای این بستر جریان می یابد. پس، اگر کنشگر در واقع ((نمونه یک انسان مدرن باشد)) در هر موقعیت معین به گونه ای رفتار خواهد کرد که خود همین بستر تعیین و بنابراین پیش بینی پذیر می کند. بیش از هر زمان دیگری جهان در حال تغییرات پی در پی است. بنابراین، سازمانها به منظور مواجهه با چنین چالشی باید به نقش حیاتی یادگیری و توسعه در بقا و رشد خود واقف باشند. سازمان باید به توسعه دانش و مهارت ها و توانایی های کارکنان خود بیش از پیش توجه کند. اینکه هر انسانی در چه زمانی و تحت تاثیر چه عواملی دست به رفتار و عمل می زند سالیان سال است که پژوهشگران را در جای جای دنیا به پژوهش و بررسی واداشته است. لذا ما بر آن شدیم تا در این پژوهش دریابیم: تاثیر نظریه انتخاب عمومی و نظریه بازیها بر کنش حسابگرانه کارکنان چیست؟

نظر به اینکه هدف اصلی از انجام این پژوهش بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی و نظریه بازیها بر کنش حسابگرانه کارکنان است، می توان گفت پژوهش حاضر از نظر هدف در حیطه تحقیقات کاربردی می باشد و از طرفی دیگر؛ با توجه به اینکه در این پژوهش از روش های مطالعه کتابخانه ای و نیز روش های میدانی نظیر پرسشنامه و مصاحبه استفاده شده است، می توان بیان کرد که پژوهش حاضر بر اساس ماهیت و روش، یک پژوهش توصیفی-پیمایشی است. در این تحقیق از روش آمیخته (کمی-کیفی) جهت تحلیل داده ها استفاده شده است.

معرفی الگو یا روش کار: گام اول: بررسی و شناسایی عوامل موثر نظریه انتخاب عمومی و نظریه بازی ها بر کنش حسابگرانه کارکنان از طریق تحلیل محتوای اسناد و مدارک شامل (اسناد بالادستی، مراجعه به سایت اینترنتی، مقالات و پایان نامه ها). در ادامه غربال مولفه های اصلی و راهکارها از طریق روش دلفی کیفی صورت گرفت. گام دوم: روابط درونی میان معیارها با یکدیگر و زیرمعیارها با یکدیگر با استفاده از تکنیک دیمتل محاسبه شد. گام سوم: به کمک فرآیند تحلیل شبکه-دیمتل در این گام؛ زیر معیارهای موثر نظریه انتخاب عمومی و نظریه بازی ها بر کنش حسابگرانه کارکنان اولویت بندی شد.

جامعه و نمونه مورد بررسی: از آنجاییکه پژوهش پیش رو در دو فاز کیفی و کمی مورد بررسی قرار گرفت؛ جامعه آماری نیز باید در هر فاز بطور مجزا مشخص شود. روش نمونه گیری در فاز کیفی بصورت گلوله برفی می باشد. جامعه ی آماری در این بخش اسناد و سوابق بالادستی و مقالات و پایان نامه های مرتبط با این حوزه بود. در بخش کمی نیز جامعه آماری به دو بخش تقسیم می شود. با توجه به هدف پژوهش پیش رو؛ جامعه آماری در فاز کمی، مرتبط با قسمت تجزیه و تحلیل تصمیم گیری چندمعیاره می باشد. در تحقیق حاضر برای محاسبه تعداد خبرگان از تکنیک گلوله برفی استفاده شد، بدین صورت که با توجه به هدف پژوهش، از روش نمونه گیری گلوله برفی یا زنجیره ای برای مصاحبه ی عمیق استفاده شده است. به این منظور، این خبرگان تماماً عضو هیأت علمی، دارای مدرک دکتری و آشنا کامل با متغیرهای کنش حسابگرانه بودند و یا در این حوزه دارای مقالات و تألیفات بودند. لذا، پس از انجام ۱۴ مصاحبه با خبرگان، به تشخیص محقق و اساتید راهنما، داده های گردآوری شده به نقطه اشباع رسیده و نیازی به انجام مصاحبه های جدید وجود نداشت. شایان ذکر است، با توجه استقبال مصاحبه شونده ها از موضوع تحقیق و تمایل

آنها به غنی تر شدن نتایج تحقیق، میانگین مدت زمان مصاحبه‌ها حدود یک ساعت بوده است. در این پژوهش برای جمع آوری داده‌های پژوهش از ابزار پرسشنامه ۱ استفاده گردیده است. پرسشنامه‌های پژوهش حاضر شامل دو دسته کیفی و کمی می‌باشد: پرسشنامه کیفی: شامل دو پرسشنامه باز و بسته برای هر یک از مؤلفه های دلفی کیفی می‌باشد. پرسشنامه بسته شامل مولفه ها می‌باشد که با استفاده از تحلیل محتوای متنی و کدگذاری از طریق اسناد بالادستی استخراج شدند. همچنین با استفاده از پرسشنامه باز توزیع شده، مولفه توسط خبرگان پیشنهاد شده است. پرسشنامه کمی: پرسشنامه مقایسه زوجی، در این بخش مقایسه زوجی در دو سطح معیار، زیر مورد بررسی قرار گرفته است. پرسشنامه دیمتل که جهت محاسبه روابط درونی میان معیارها توزیع شده است. در این پژوهش از استراتژی های جدول زیر برای تامین اعتمادپذیری استفاده می گردد.

جدول ۱- استراتژی های تامین اعتمادپذیری پژوهش (هولستی، ۱۳۹۶)

اقدامات	استراتژی تامین	زیر معیارها		معیار
معرفی مصاحبه شوندهگان بعدی توسط مصاحبه شوندهگان قبلی	نمونه گیری گلوله برفی	روایی داده های ورودی پژوهش	روایی ورودی های پژوهش	قابل قبول بودن
انتخاب مصاحبه شوندهگان بر اساس توصیه خبرگان	نمونه گیری بر مبنای اعتبار	پژوهش	پژوهش	
ارائه کدهای توصیفی به مصاحبه شوندهگان و دریافت نظرات اصلاحی (روش دلفی-کیفی)	بازخورد مشارکت کنندگان	روایی توصیفی	روایی تحلیل های انجام شده در پژوهش	
بهره گیری از عبارات توصیفی مانند نقل قول در تحلیل محتوای متنی	استفاده از توصیف گرهای با حداقل مداخله	روایی تفسیری		
انتخاب مصاحبه شوندهگان از بین افراد معتبری همچون اعضای هیات علمی	استفاده از روش نمونه گیری بر مبنای اعتبار	انتقال پذیری		
ارائه یک تصویر حاصل از	وصف تفصیلی همه ی			

زمینه مورد پژوهش	جزئیات		
در اختیار گذاشتن داده ها ، روش ها و تصمیمات با هدف بازیابی و موشکافی تحقیق توسط دیگر پژوهشگران	ممیزی قابلیت اطمینان	قابلیت اطمینان	
ارائه گزیده مصاحبه ها و نیز توضیح روند تحلیل داده ها تا دستیابی به نتایج تحقیق	ارائه جزئیات روش ها و داده های پژوهش	تائید پذیری	

روائی و پایایی پرسشنامه خبره (بخش کمی پژوهش): در پرسشنامه خبره که مبتنی بر مقایسه زوجی تمامی عناصر با یکدیگر است احتمال اینکه یک متغیر در نظر گرفته نشود صفر است. بنابراین چون تمامی معیارها در این سنجش مورد توجه قرار گرفته است و طراح قادر به جهت گیری خاصی در طراحی سؤالات نمی باشد بنابراین پرسشنامه های مبتنی بر مقایسه زوجی فی نفسه از روائی برخوردار هستند (قدسی پور، ۱۳۸۷). پایایی پرسشنامه خبره نیز با محاسبه شاخص سازگاری داشت از طرفی با توجه به اینکه پرسشنامه بر اساس تحلیل سلسله مراتبی و از نوع مقیاس ساعتی می باشد لذا برای بررسی پرسشنامه از شاخصی به نام شاخص ناسازگاری استفاده می گردد.

روش تجزیه و تحلیل: تجزیه و تحلیل داده ها در دو بخش کیفی و کمی مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش، از تکنیک دلفی، فرایند تحلیل شبکه- دیمتل (ANP- DEMATEL) برای تعیین و اولویت بندی زیر معیارها استفاده شده است. به همین منظور از ماتریس مقایسه زوجی برای تعیین وزن معیارها استفاده شده است. پژوهش حاضر براساس طی چند مرحله و با استفاده از تکنیک های متعددی صورت گرفته است.

چنانچه در جدول فوق مشاهده می شود، کلیه ی تعداد ۸ عدد از مولفه ها، دارای میانگین بالاتر از متوسط ۳ هستند که حاکی از اهمیت قابل قبول آن ها است. بر طبق جدول زیر مقدار ۰,۰۱ شاخص معنی دار که کمتر از معیار ۰,۰۵ می باشد، همبستگی پاسخ ها را تأیید می کند. همچنین مقدار بالاتر از ۰/۳ برای ضریب دلبیوی کندال نیز تطابق قابل قبول نظرات را در این آزمون نشان می دهد. دور دوم روش دلفی. با توجه به اینکه تعدادی از پاسخ دهندگان متغیرهای موجود را در زمینه موضوع مورد بررسی کافی دانسته اند، لذا، همان متغیرهای تأیید شده مرحله اول در مرحله دوم نیز مورد پرسش قرار می گیرد. پرسشنامه دور دوم دلفی با کل مولفه ها به همان ۱۴ نفر تحویل داده شد. نتایج مذکور به شرح جدول زیر می باشند.

جدول ۴- توصیف آماری پاسخ دهندگان (دلفی دور دوم)

معیار	زیر معیار	دور دوم															
		کارشناس ۱	کارشناس ۲	کارشناس ۳	کارشناس ۴	کارشناس ۵	کارشناس ۶	کارشناس ۷	کارشناس ۸	کارشناس ۹	کارشناس ۱۰	کارشناس ۱۱	کارشناس ۱۲	کارشناس ۱۳	کارشناس ۱۴	میانگین	واریانس
نظریه بازی ها	دست یابی به موقعیت های تعادلی چون محاسبه جمع صفر	۵	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۳	۳	۴	۴	۴	۵	۵	۴,۴۲۹	۰,۰۵۷۱
	توجه به حداکثر سازی حداقل ها	۵	۵	۴	۴	۵	۵	۳	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴	۴,۰۵۷۱	۰,۰۴۱۸
	چانه زنی	۵	۴	۴	۳	۵	۵	۴	۴	۵	۵	۴	۴	۳	۵	۴,۲۸۶	۰,۰۵۲۷
	تلاش برای دست یابی به قرارداد عادلانه اجتماعی با پایداری، کارایی و منصفانه بودن	۵	۴	۵	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۵	۴	۴	۴,۰۵۰۰	۰,۰۲۶۹
	انجام بازی پویا و تصمیم گیری متوالی با در نظر گرفتن حرکت و پیامدهای بازی طرف مقابل	۴	۵	۴	۴	۴	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۴	۴	۴,۲۸۶	۰,۰۲۲۰	

معیار	زیر معیار	دور دوم															
		کارشناس 1	کارشناس 2	کارشناس 3	کارشناس 4	کارشناس 5	کارشناس 6	کارشناس 7	کارشناس 8	کارشناس 9	کارشناس 10	کارشناس 11	کارشناس 12	کارشناس 13	کارشناس 14	میانگین	واریانس
انتخاب عمومی	انتخاب عقلایی	4	5	5	4	4	5	4	4	5	3	5	5	5	5	4.500	0.423
	فردگرایی روشن شناختی	4	5	5	4	4	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4.429	0.264
	سیاست ورزی به عنوان میادله	4	5	4	5	4	5	4	4	5	4	5	5	4	4	4.500	0.269

جدول ۴- توصیف آماری پاسخ دهندگان (دلفی دور دوم)

چنانچه در جدول فوق مشاهده می‌شود، تعداد ۸ از متغیرها دارای میانگین بالاتر از متوسط ۳ را دارند که حاکی از اهمیت قابل قبول آن‌ها است. بر طبق جدول زیر مقدار ۰,۰۰۰ شاخص معنی دار که کمتر از معیار ۰,۰۵ می‌باشد، همبستگی پاسخ‌ها را تأیید می‌کند. همچنین مقدار بالاتر از ۰/۵ برای ضریب دلبیوی کندال نیز تطابق قابل قبول نظرات را در این آزمون نشان می‌دهد.

جدول ۵- آزمون همبستگی دلبیوی کندال (دلفی دور دوم)

تعداد	ضریب همبستگی دلبیوی کندال	شاخص کای دو	درجه آزادی	شاخص معنی داری (Sig.)
۱۴	۰,۳۴۶	۴۰۷,۳۹۳	۱۹۹	۰,۰۰۰

جدول ۶- میزان اختلاف دیدگاه خبرگان در نظرسنجی دور اول و دوم

معیار	زیرمعیار	اختلاف ۱ و ۲		
		میانگین راند اول دلفی	میانگین راند دوم دلفی	اختلاف دو راند دلفی اول و دوم
نظریه بازی ها	دست یابی به موقعیت های تعادلی چون محاسبه جمع صفر	۳,۷۸۶	۴,۴۲۹	۰,۶۴۳
	توجه به حداکثر سازی حداقل ها	۴,۰۰۰	۴,۵۷۱	۰,۵۷۱
	چانه زنی	۳,۹۲۹	۴,۲۸۶	۰,۳۵۷
	تلاش برای دست یابی به قرارداد عادلانه اجتماعی با پایداری، کارایی و منصفانه بودن	۴,۲۱۴	۴,۵۰۰	۰,۲۸۶
	انجام بازی پویا و تصمیم گیری متوالی با در نظر گرفتن حرکت و پیامدهای بازی طرف مقابل	۴,۰۷۱	۴,۲۸۶	۰,۲۱۴

معیار	زیرمعیار	اختلاف ۱ و ۲		
		میانگین راند اول دلفی	میانگین راند دوم دلفی	اختلاف دو راند دلفی اول و دوم
انتخاب عمومی	انتخاب عقلایی	۴,۱۴۳	۴,۵۰۰	۰,۳۵۷
	فردگرایی روش شناختی	۴,۱۴۳	۴,۴۲۹	۰,۲۸۶
	سیاست ورزی به عنوان مبادله	۴,۲۸۶	۴,۵۰۰	۰,۲۱۴

از سوی دیگر، مقایسه میانگین امتیازات متغیرها در دور مرحله اول و دوم دلفی، در جدول فوق آمده است. با توجه به اطلاعات جدول فوق، ۸ متغیر پرسشنامه باقی می ماند (اختلاف کمتر از ۰/۱ است و به جمع بندی رسیده است). مولفه های مورد تایید نهایی با میانگین بزرگتر از ۳ را مشخص می کند. دور سوم دلفی. مشابه مراحل اعلام شده گذشته، نتایج دور سوم دلفی به صورت جدول زیر به دست آمده است.

جدول ۷- توصیف آماری پاسخ دهندگان (دلفی دور سوم)

میزان	زیرمعیار	دور سوم															
		۱ کارشناس	۲ کارشناس	۳ کارشناس	۴ کارشناس	۵ کارشناس	۶ کارشناس	۷ کارشناس	۸ کارشناس	۹ کارشناس	۱۰ کارشناس	۱۱ کارشناس	۱۲ کارشناس	۱۳ کارشناس	۱۴ کارشناس	میانگین	واریانس
	دست یابی به موقعیت های تعادلی چون محاسبه جمع صفر	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴,۸۵۷	۰,۱۳۲
	توجه به حداکثر سازی حداقل ها	۵	۴	۵	۵	۵	۴	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۴,۷۸۶	۰,۱۸۱
	چانه زنی	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۴	۵	۵	۴,۶۴۳	۰,۴۰۱
	تلاش برای دست یابی به قرارداد عادلانه اجتماعی با پایداری، کارایی و منصفانه بودن	۴	۵	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴	۴,۶۴۳	۰,۲۴۷
	انجام بازی پویا و تصمیم گیری متوالی با در نظر گرفتن حرکت و پیامدهای بازی طرف مقابل	۴	۵	۵	۵	۵	۳	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۵	۴	۴,۵۷۱	۰,۴۱۸
	انتخاب عقلایی	۴	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴,۶۴۳	۰,۲۴۷
	فردگرایی روش شناختی	۴	۵	۴	۵	۴	۵	۵	۵	۴	۴	۵	۴	۵	۵	۴,۶۴۳	۰,۲۴۷
	سیاست ورزی به عنوان میادله	۵	۵	۵	۴	۳	۵	۵	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۴	۴,۶۴۳	۰,۴۰۱

جدول ۸- آزمون همبستگی دلبیوی کندال (دلفی دور سوم) تعداد گویه

تعداد	ضریب همبستگی دلبیوی کندال	شاخص کای دو	درجه آزادی	شاخص معنی داری (Sig.)
۱۴	۰,۴۹۸	۲۶۸,۰۸۴	۱۹۵	۰,۰۰۰

از سوی دیگر، مقایسه میانگین امتیازات متغیرها در دور مرحله دوم و سوم دلفی، در جدول زیر آمده است.

جدول ۹- میزان اختلاف دیدگاه خبرگان در نظرسنجی دور دوم و سوم

معیار	زیرمعیار	اختلاف ۲ و ۳		
		میانگین راند اول دلفی	میانگین راند دوم دلفی	اختلاف دو راند دلفی اول و دوم
نظریه بازی ها	دست یابی به موقعیت های تعادلی چون محاسبه جمع صفر	۴,۴۲۹	۴,۸۵۷	۰,۴۲۹
	توجه به حداکثر سازی حداقل ها	۴,۵۷۱	۴,۷۸۶	۰,۲۱۴
	چانه زنی	۴,۲۸۶	۴,۶۴۳	۰,۳۵۷
	تلاش برای دست یابی به قرارداد عادلانه اجتماعی با پایداری، کارایی و منصفانه بودن	۴,۵۰۰	۴,۶۴۳	۰,۱۴۳
	انجام بازی پویا و تصمیم گیری متوالی با در نظر گرفتن حرکت و پیامدهای بازی طرف مقابل	۴,۲۸۶	۴,۵۷۱	۰,۲۸۶
انتخاب عمومی	انتخاب عقلایی	۴,۵۰۰	۴,۶۴۳	۰,۱۴۳
	فردگرایی روش شناختی	۴,۴۲۹	۴,۶۴۳	۰,۲۱۴
	سیاست ورزی به عنوان مبادله	۴,۵۰۰	۴,۶۴۳	۰,۱۴۳

بنابر اطلاعات جدول فوق ۸ مولفه باقیمانده نیز در مرحله سوم به جمع بندی رسید. بنابراین تمامی مولفه ها به جمع بندی رسیدند و دوره سوم به عنوان دوره پایان می باشد و جدول ۹، مولفه های مورد تایید نهایی با اختلاف کمتر از ۰/۱ است و به جمع بندی رسیده است. نماد مؤلفه های مورد تأیید در مرحله ی بعد نمایش داده شده اند.

شناسائی معیارها و زیرمعیارهای نهائی

در گام نخست معیارها و زیر معیارهای مطالعه شناسائی و انتخاب شد. معیار اصلی مطالعه عبارتند از: نظریه بازی ها و نظریه انتخاب عمومی. برای معیارهای اصلی زیرمعیارهای شناسائی شده است. در مجموع ۸ زیرمعیار شناسائی شده است. در گام نخست برای شناسائی زیرمعیارها از ادبیات پژوهش و مصاحبه های تخصصی استفاده شده است. همچنین معیارها و زیرمعیارهای تحقیق با اندیس عددی بصورت جدول ۱۰ نامگذاری شده اند تا در جریان تحقیق به سادگی قابل ردیابی و مطالعه باشد.

_____ بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی و نظریه بازی ها بر...

جدول شماره ۱۰- نماد معیارها و زیرمعیارهای تحقیق

نماد زیرمعیار	زیرمعیار	نماد معیار	معیار
S11	دست یابی به موقعیت های تعادلی چون محاسبه جمع صفر	C1	نظریه بازی ها
S12	توجه به حداکثر سازی حداقل ها		
S13	چانه زنی		
S14	تلاش برای دست یابی به قرارداد عادلانه اجتماعی با پایداری، کارایی و منصفانه بودن		
S15	انجام بازی پویا و تصمیم گیری متوالی با در نظر گرفتن حرکت و پیامدهای بازی طرف مقابل		
S21	انتخاب عقلایی	C2	انتخاب عمومی
S22	فردگرایی روش شناختی		
S23	سیاست ورزی به عنوان مبادله		

الگوی روابط بین معیارهای اصلی با تکینک DEMATEL

جدول ۱۵- الگوی روابط علی معیارهای اصلی

معیار	نماد معیار	D	R	D+R	D-R
نظریه بازی ها	C1	۸,۴۸۷	۷,۲۳۰	۱۵,۷۱۷	۱,۲۵۷
انتخاب عمومی	C2	۸,۵۸۹	۶,۵۹۲	۱۵,۱۸۱	۱,۹۹۷

در جدول ۱۵ جمع عناصر هر سطر (D) نشانگر میزان تاثیرگذاری آن معیار بر دیگر معیارهای کنش حسابگرانه است. براین اساس معیار انتخاب عمومی از تاثیرگذاری بیشتری برخوردار است. جمع عناصر ستون (R) برای هر عامل نشانگر میزان تاثیرپذیری آن عامل از سایر عامل های کنش حسابگرانه است. براین اساس معیار نظریه بازی ها از میزان تاثیرپذیری بیشتری در کنش حسابگرانه برخوردار است. بردار افقی $(D + R)$ ، میزان تاثیر و تاثر عامل مورد نظر در اثربخشی کنش حسابگرانه است. به عبارت دیگر هرچه مقدار $D + R$ عاملی بیشتر باشد، آن عامل تعامل بیشتری با سایر عوامل سیستم دارد. براین اساس نظریه بازی ها از سایر معیارها بیشتر است. بردار عمودی $(D - R)$ ، قدرت تاثیرگذاری هر عامل را نشان می دهد. بطور کلی اگر $D - R$ مثبت باشد، متغیر یک متغیر علی محسوب می شود و اگر منفی باشد، معلول محسوب می شود. در این مدل معیار نظریه بازی ها و انتخاب عمومی علی محسوب می شوند. چون در این مطالعه از نظر بیش از یک کارشناس در زمینه تاثیر معیارهای نظریه بازی ها و انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه استفاده شده است بنابراین از تکنیک میانگین هندسی برای اولویت بندی نهایی دیدگاه کارشناسان استفاده شده است.

۴- بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی و نظریه بازی ها بر کنش حسابگرانه کارکنان صورت گرفته است. در این تحقیق نشان داده شد که هدف تحقیق، با ازیر معیار در ارتباط است .

ابعاد و مولفه های معیار تاثیر گذار نظریه بازی ها بر کنش حسابگرانه چیست؟ معیار نظریه بازی ها شامل زیرمعیارهای دست یابی به موقعیت های تعادلی چون محاسبه جمع صفر، توجه به حداکثر سازی حداقل ها، چانه زنی، تلاش برای دست یابی به قرارداد عادلانه اجتماعی با پایداری، کارایی و منصفانه بودن، انجام بازی پویا و تصمیم گیری متوالی با در نظر گرفتن حرکت و پیامدهای بازی طرف مقابل.

ابعاد و مولفه های معیار تاثیر گذار انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه چیست؟ معیار انتخاب عمومی شامل زیرمعیارهای سیاست ورزی ب عنوان مبادله ، فردگرایی روش شناختی و انتخاب عقلایی است .

کنش و رفتار اجتماعی انسان محاسبه گرایانه و عقلایی است و انسان را موجودی عقلانی می دانند؛ یعنی اینکه انسان بر اساس سود و هزینه عمل می کند و رفتار محاسبه گرایانه اقتصادی و مادی دارد. تئوری بازی ها و انتخاب عمومی از جمله روشهایی است که به مدیران در شرایط تعارض کمک نموده تا بتوانند تصمیمات عقلایی را در مقابل رقبای خویش اتخاذ نمایند. این نظریات به مدیران برای اخذ تصمیمات عقلایی در تقابل با رعایت منافع طرفین و حصول مطلوبیت نقش بسزایی را ایفا می نماید و ریسک را به حداقل ممکن می رساند. منظور از عاقلانه رفتار کردن این است که انسان قبل از اینکه دست به عملی بزند، به طور عمیق درباره آن فکر کند و هدف، ترجیحات و محدودیت های خود را در نظر بگیرد؛ سپس به گونه ای انتخاب و عمل نماید که در راستای افزایش منافع او باشد. به صورت معمول تمامی افراد من جمله کارکنان موجود در سازمان ها برای تصمیم گیری و دستیابی به نتیجه ی مطلوب خود دست به محاسبه می زنند. حال واجب و مهم است که این محاسبات تنها در جهت مثبت و مناسب آن انجام گیرد. آنچه در این میان حائز اهمیت است امکان تبدیل ضعف ها و حداقل ها به نقاط قوت و حداکثرهاست. لذا ضرورت دارد مدیران سازمان ها با شناسایی کمبود ها و ضعف های موجود، تمام منابع سازمانی را برای تقویت و به حداکثر رساندن این بخش ها به کار بندند. قبول شکست های کوچک و روبرو شدن با نتیجه ی این شکست ها، توانایی تجزیه و تحلیل آن ها و انتخاب شکستی با کمترین عواقب می تواند بهترین کنش موجود در مواقع شکست باشد. در یک سازمان هر یک از اجزا از جمله مدیران و کارکنان وظایفی در قبال هم دارند که قصور هر یک از ایشان، موجب بروز اختلال در سازمان می شود. لذا لازم است علاوه بر به کارگیری مدیران وظیفه شناس در سازمان ها، با ایجاد مشوق های مالی و غیرمالی، میزان وظیفه شناسی کارکنان را افزایش داد. ایجاد چنین جوی در سازمان ها نیازمند این است که در درجه اول مدیریت و رهبر سازمان، نسبت به وظایف خود آشنایی کامل داشته باشد و با اجرای وظایف خود سایرین را نیز به وظیفه شناسی ترغیب نماید.

۵- منابع:

احمدی، عباداله، ایرانیان، جواد، احمدی، نادر، ۱۳۹۱، تبیین رابطه بین استفاده از فناوری اطلاعات با کار آفرینی، و پیشرفت شغلی کارکنان مدارس متوسطه شهرستان بستک، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، شماره ۱، ۹ تا ۲۵

- احمدی، اردشیر، هماریانی، عزیز اله، نظریه بازی ها، نشر جهان، جام جم، ۱۳۸۵
- اسلامی بیدگلی، غلامرضا، احتشام راثی، رضا، ۱۳۹۰، کاربرد تئوری بازی ها در ارزیابی سرمایه گذاری در سهام، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار مطالعات مالی، شماره ۱۱، ۱۲۴ تا ۹۵
- الهام، غلامحسین؛ دانش ناری، حمید رضا (۱۳۹۳) تأملی بر نظریه ی گزینش حسابگرانه، بنیان ها و قلمرو، مطالعات تحول در علوم انسانی، شماره ۷، صص ۵ تا ۲۶.
- ایرانپور، رعنا، نظریه بازیها، ویکی پدیا، ۱۳۸۸/۹/۱۵
- باقری قاجاری، مهدیه، صالحی، محمد، تقوایی یزدی، مریم. (۱۴۰۰). پیش رفتارهای مدیریت تصویر پردازی ذهنی بر اساس پیش بینی کننده های وضعی و شخصی. مدیریت سازمان های دولتی، ۹ (۲)، ۶۰-۴۷.
- تقی زاده، هادی؛ سلطانی، امان اله؛ منظری توکلی، حمداله؛ زین الدینی میمنندی، زهرا (۱۳۹۶) مدل ساختاری نقش کنش های اجرایی در عملکرد یادگیری دانش آموزان با ناتوانی یادگیری خاص، سلامت روان کودک (روان کودک)، دوره ۴، شماره ۲، صص ۲۵ تا ۳۶.
- حسن زاده، زینب، افجه ای، سید علی اکبر، فقیهی، ابوالحسن، عالم تبریز، اکبر، ۱۳۹۷، رفتارهای مطلوب مدیران و رهبران در پیاده سازی مدیریت عملکرد کارکنان در سازمان های دولتی، فصلنامه مطالعات رفتار سازمانی، سال هفتم، شماره ۳ (شماره پیاپی ۲۷)، ۱۱۳ تا ۱۴۷
- دارابی، احمد، رضوی، عبدالحمید، ۱۳۹۶، بررسی تاثیر روش های نوین مدیریت در بهبود رفتار سازمانی، دومین همایش بین المللی مدیریت و فرهنگ توسعه .
- دامغانیان، حسین، یزدانی زیارت، محمد، ۱۳۹۵، پیش بینی کننده های وضعی و شخصی رفتارهای مدیریت تصویر پردازی ذهنی در سازمان، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات مدیریت (بهبود و تحول)، سال بیست و پنجم، شماره ۸۰، ۲۷ تا ۴۶ .
- درگاهی حسین (۱۳۹۲). قدرت و رفتار سیاسی در سازمان: اخلاقی یا غیراخلاقی. اخلاق و تاریخ پزشکی. دوره ۵، شماره ۷، صص ۱ تا ۱۴.
- دین پرست، فائز؛ ساعی، علی (۱۳۹۱) بازسازی روش شناختی نظریه انتخاب عمومی، مطالعات میان رشته ای در علوم انسانی، دوره ۴، شماره ۲، پیاپی ۱۴، صص ۸۷ تا ۱۰۹.
- رضایی، محمدجواد؛ موحدی بک نظر، مهدی (۱۳۹۶) تبیین و ارزیابی نظریه انتخاب عمومی، اقتصاد تطبیق، ی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال چهارم، شماره اول، صص ۸۹ تا ۱۱۴.

سعادت ، رحمان ، عرفانی ، علیرضا ، کرکه آبادی ، سمیه ، شیخی مهرآبادی ، مریم ، ۱۳۹۶ ،
بررسی رابطه دلار و یورو بر اساس نظریه بازی ها ، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات اقتصادی
کاربردی ایران ، سال ششم ، شماره ۲۱ ، ۹۵ تا ۷۵
طاهرخانی ، ستاره (۱۳۹۰) درآمدی بر نظریه بازی ، فصلنامه سیاست خارجی ، سال بیست و
پنجم ، شماره ۱ ، صص ۲۱۹ تا ۲۴۲ .

عبدلی ، قهرمان ، خیر اندیش ، علی ، ۱۳۸۹ ، مدل نظریه بازی فرصت طلبی اقتصادی در
مناقضه و کاربرد موردی آن در ایران ، فصلنامه پژوهش های اقتصادی ایران ، سال چهاردهم ،
شماره ۴۳ ، ۱۱ تا ۱۴۰

عبدلهی ، بیژن ، رنگریز ، حسن ، عباسیان ، حسین ، رحمانی ، فائزه . (۱۳۹۹) . مضامین
استخراجی مسیر پیشرفت شغلی کارکنان بر مبنای جهت گیری شغلی متنوع : مطالعه کیفی به شیوه
ی تحلیل محتوای استقرایی . مجله ی علوم روان شناختی ، دوره ی نوزدهم ، شماره ۶۸۷،۹۰ -
۶۹۷ .

عربیون ، ابوالقاسم ، مبینی دهکردی ، علی ، سلاجقه ، نیلوفر . (۱۳۹۸) . مفهوم پردازی کنش
کارآفرینانه . توسعه ی کارآفرینی ، دوره ی ۱۲ ، شماره ۲ ، ۲۴۱-۲۶۰ .

عزب دفتر ، آسیه ، رجیبی فرجاد ، حاجیه . (۱۳۹۸) . تاثیر حکمرانی خوب بر سلامتی سازمانی با
توجه به نقش میانجی رفتار سیاسی ، چشم انداز مدیریت دولتی ، سال دهم ، شماره ۱ ، ۱۴۱ -
۱۶۹ .

غفاری ، رحمان ، احمدی ، مسعود ، رستم نیا ، یحیی ، ۱۳۹۷ ، سازمان دورو ، ثمره فرهنگ
سازمانی نامطلوب : کهن الگوی رفتاری مدیران ماکیاولی و تصویر پردازی هدفمند از خود ،
فصلنامه مطالعات رفتار سازمانی ، سال هفتم ، شماره ۴ ، شماره پیاپی ۲۸ ، ۱۳۹ تا ۱۶۳ .

قربانی ، علی ؛ عبدی ، جهان (۱۳۹۷) طراحی مدل کنش پس اندازی : پیش آیندها ، پس آیندها
و استراتژی های کنش و واکنش (مورد مطالعه : سازمان های دولتی استان ایلام) ، پژوهش های
مدیریت عمومی ، دوره ۱۱ ، شماره ۴۲ ، صص ۱۰۳ - ۱۲۵

گل پرور ، مجید ؛ شهابی ، مهدیه (۱۳۹۰) کاربرد نظریه بازی ها در تبیین رقابت های انتخاباتی ،
تحقیقات سیاسی و بین المللی ، دوره ۳ ، شماره ۶ ، صص ۱۷۵ تا ۲۰۲ .

محمودی نیا ، داوود ؛ دلالی اصفهانی ، رحیم ؛ انجوردا ، جکوب ؛ بخشی دستجردی ، رسول
(۱۳۹۵) نظریه بازی ها و نقش آن در تعیین سیاست های بهینه در تقابل استراتژیک بین سیاست
گذار پولی و مالی (کاربردی از نظریه بازی های دیفرانسیلی و استاکلبرگ) ، مطالعات اقتصادی
کاربردی ، دوره ۵ ، شماره ۱۸ ، صص ۱ تا ۳۴ .

هاشمی پرست، سید مقتدی، نظریه بازی ها و کاربرد آن، نشر دانشگاه صنعتی خواجه

نصیرالدین ظوسی، ۱۳۸۵

Arabiun, A., Mobini Dehkordi, A., & Selajgeh, N. (2019). Conceptualization of Entrepreneurial Action, *Entrepreneurship Development*, 12(2), 241-260, (In Persian).

Azb Daftar, A., & Rajabi Farjad, H. (2019). The impact of good governance on organizational health considering the mediating role of political behavior. *Public management perspective*, 10(37), 141-169. (In Persian). <http://ensani.ir/fa/article/410608/>.

Binmore, Kenneth G., *playing fair: game theory and the social contract*, Cambridge, Mass, London, the MIT Press, 2007.

Buchanan, James. (1984) 'Politics without Romance. A Sketch of Positive Public Choice Theory and Its Normative Implications.' In J.M. Buchanan and R.D. Tollison (Eds) *the Theory of Public Choice*. An Arbor: University of Michigan Press.

Buchanan, James M. (1987). "Tax Reform as Political Choice", *the Journal of Economic Perspectives*, 1, pp. 29-35.

Buchanan J, Tallok G., *The calculus of consent: Logical Foundations of Constitutional democracy*, university of Michigan, 1962.

Buchanan, James M. (1997). "Public Finance and Public Choice", in S. Baker, and C. Elliott (eds.), *Reading in Public Finance* Thomson, pp. 163-180.

Buchanan, James M. (2003). "Public Choice: On the Origins and Development of a Research Program", Retrieved 8 12, 2010, from Center for Study of Public Choice, George Mason University: <http://www.gmu.edu/centers/publicchoice/pdf%20links/Booklet.pdf>.

Buchanan, James M., & Musgrave, Richard A. (1999). *Public Finance and Public Choice: Two Contrasting Visions of the State*. Massachusetts: MIT Press.

Chahal, H. S., & Poonam, B. (2015). The Impact of Employee Sycophantic Behaviour on Organisation Environment: A Conceptual Study of Hospitality Sector in India. *Arts and Social Sciences Journal*, 6(3), 117-121.

Chahal, P., Kumar, A., Sharma, C. P., Singhal, S., Sundriyal, Y. P., & Srivastava, P. (2019). Late Pleistocene history of aggradation and incision, provenance and channel connectivity of the Zanskar River, NW Himalaya. *Global and Planetary Change*, 178, 110-128.

Decenzo, D. A., Robbins, S. P., & Verhulst, (2010). *Fundamentals of human resource management*. John Wiley & Sons, 97-105.

Downs, Anthony. (1957), *An Economic Theory of Democracy*. New York: Harper & Row.

Johnson, Noel D., LaFountain, Courtney L., & Yamarik, Steven (2011). "Corruption is bad for growth, even in the United States", *Public Choice*, 147, pp. 377-393, DOI: 10.1007/s11127-010-9634-5.

Mueller, Dennis C. (2003) *Public Choice III* (Cambridge: University of Cambridge).

Mohammadpour, Zahra, Kiakojouri, Davood, Taghipouriyan Gilani, Mohammad Javad, Ghorbanali Aghaahmadi. (2021). Identifying and examining the internal relationships between accounting management factors in Imam Khomeini University of Marine Sciences, Journal of Marine Science Education, 10(3), (In Persian).

Richi, Y., Mridula, N., & Vasistha, H. B. (2011). Effect of fire on physicochemical and biological properties of soil under different plantations of rock phosphate mined area in Doon valley, India. Indian Journal of Forestry, 34(4), 403-408.

Sezer, O., Wood Brooks, A. & Norton, M. I. (2018). Backhanded Compliments: how negative comparisons undermine flattery. <https://ssrn.com/abstract=3439774>.

Tolluk, Gordon & others. (2002) Government failure: a primer in public choice. Washington, D.C: Cato Institute Taravian.

Udhen, Lars (2001) Methodological Individualism. London: Rutledge Methodological individualism, visited at: <http://plato.stanford.edu/entries/methodological-individualism>).

Niskanen W.A., bureaucracy: servant or master?’, London, institute of Economic affairs, 1973.

Wilson, G., & Shpall, S. (2016). The Stanford Encyclopedia of Philosophy, Edward N. Zalta (Ed.).